

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סה.

עין משפט נר מצוה

רעב א ב ג מ"י פ"א
מחלות מחלות
מחלות הלכה כ סג עין
סב ע"ש י"ד ס"י פ"ב
פ"ג:
רעב ד ה מ"י שם הלכה
כב כג סג ע"ש
טו"ש י"ד ס"י פה סעף
א:
רעב ז ו מ"י פ"א שם
הלכה כא:

רבינו גרשום

הכא אפילו בשתי שטרות
פסיק לה. כלומר דכתבין
בה בסוף שיטה אחת
וינהגו בתחילת שיטה
אחרת: בשוכן ונדמה להן
קאמרין כלומר ההתם
רבנן מורו: אשר לוא
כלפי' לא לו עכשיו ועומד
לנדל לאחר זמן לפיכך
כתב לוא מלא. איסקרא
גרסינן: והדריבנות גרסינן:
אלו כללי כללות ואלו
פרטי פרטות כללי כללות
ציפורת כרמים זה כלל
אחד אורשף זה כלל
אחר כרספת ושחולנית
זה כלל שלישי ראשו
ארזן זה כלל רביעי.
פרטי פרטות (פרטות)
פרט ראשון ארבה זה
גובאי. פרט שני סלעם זה
נפול פרט שלישי חרגול
זה רשון:

רבי יוסי אומר ושמו חגב. אומר היה הריב"ס דרבי יוסי מפרש
מילתא דתנא קמא ולא פליג. כדמוכח בגמרא דתנא דבי רבי
ישמעאל דדריש כלל ופרט וכלל ומרבה כעין הפרט כל דלית ליה ד'
סימנין ודריש חגב לשמו חגב ותנא דבי רב לא דריש חגב לשמו
חגב אלא קאמר חגב זה גדיאן ולא

מרבה מידי מעכשיו הפרט ובעי ה'
סימנין הנך ארבע ואין ראשו ארוך
ופסיל ראשו ארוך ותנא דמתניין
דקמני ארבעה סימנין ולא קמני אין
ראשו ארוך ש"מ דסבר כתנא דבי
רבי ישמעאל דמכשיר אפילו ראשו
ארוך ור"מ ל"ל דכחז רחמנא חגב
לשמו חגב מיופק לי מעכשיו הפרט
כמו הנך ד' סימנין וי"ל לפי שאין
סימנין זה לשמו חגב כשזכר כשאר סימנין
ולא הוה מנכרין ליה כי היכי דלא
בעינן אין ראשו ארוך ומרבינן אע"פ
דראשו ארוך ומהאי טעמא נמי
אליטריך לאשמעינן בקרא כרעים
זהדיא אי נמי כרעים אליטריך
לכדרשינן בגמרא אין לו עכשיו
ועתיד לגדל אחר זמן אי' לכלל ופרט
כדקאמר בגמרא אשר לו כרעים
כלל אבל אין לפרש שיש בחד ממיני
ארבה או ממיני סלעם וחרגול שאין
שמו חגב ואין להם כרעים ואי לאו
דכתביהו קרא זהדיא הוה מנכרין
להו דככלל ארבה וסלעם וחרגול ניניהו
דאי' כי קאמר בגמרא דתנא דבי
ר"י ותנא דבי ר' איבא דניייהו
ראשו ארוך לימא דליכא דניייהו דאין
שמו חגב דלתנא דבי רב שרי ולתנא
דבי ר"י אסור וכן מוכרעין קשה
דקאמר בגמרא אשר לו כרעים כלל
ארבה וסלעם וחרגול פרט ארבה
הני פרטי מרבה יותר מן הכלל דכללן
ממעט כלל ארבה וסלעם וחרגול שאין
להם כרעים ופרטי מרבה וכי האי
גוונא לא אשכחן דעביד כלל ופרט:
אע"פ שאין לו עכשיו ועתיד לגדל
אחר זמן. מדכתיב לא

בתרתי תיבות ש"מ תרי שמות נינהו אלא
מעתה יאת כדר לעומר דפסק להו ספרא
בתרי הכי נמי דתרתו שמי נינהו אמרי
התם בשתי תיבות פסיק להו בשני שימין לא
פסיק להו אבל הכא אפי' בשני שימין נמי
פסיק להו: אבל אמרו חכמים כל עוף [וכו']:
תניא ר' גמליאל אומר דורס ואוכל בידוע
שהוא טמא יש לו אצבע יתירה וזפק וקרקבנו
נקלף בידוע שהוא טהור ר"א בר' צדוק אומר
מותרין לו חוט של משיחה אם חולק את
רגליו שתים לכאן ושתיים לכאן טמא שלש
לכאן ואחת לכאן טהור ר"ש בן אלעזר אומר
כל עוף הקולט מן האויר טמא ציפורתא נמי
מקלט קלטה אמר אביי קולט ואוכל
קאמרי' אחרים אומרים שכן עם טמאים טמא
עם טהורים טהור כמאן בר' אליעזר דתניא
ר"א אומר לא לחנם הלך זרויר אצל עורב
אלא מפני שהוא מינו אפי' תימא רבנן שכן
ונדמה קאמרינן: ובחגבים כל שיש לו כו':
מאי רובו אמר רב יהודה אמר רב רוב ארכו
ואמרי לה רוב הקיפו אמר רב פפא הלכך
בעינן רוב ארכו ובעינן רוב הקיפו ת"ר דהאין
לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הזוחל
מותר ר"א בר' יוסי אומר א' אשר לא כרעים
אף על פי שאין לו עכשיו ועתיד לגדל
לאחר זמן מאי זחל אמר אביי אסקרין ת"ר
את הארבה וגו' ארבה זה גובאי סלעם זה
זה גדיאן מה ת"ל למינו למינהו למינהו ד'
פעמים ילהביא ציפורת כרמים ויוחנא ירושלמית
והערצוביא והרובנית דבי ר' ישמעאל
תנא אלו כללי כללות ואלו פרטי פרטות
ארכה זה גובאי סלעם זה גובאי למינו להביא
ציפורת

בשרים בשתי תיבות: **בשני שימין**. צמ מכלן ויענה מכלן: הכי
גרסינן יש לו אצבע יתירה וזפק וקרקבנו נקלף בידוע שהוא טהור.
וארישא סמין דתנא ליה כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו
עוד שלשה סימנין דהוו להו ארבעה בידוע שהוא טהור: אם רגליו
אצבעותיו: **הקולט מן האויר**.

שכשזרקין לו מאלל קולטו לתוך פיו
ומקצלו מן האויר: **ליפרתא**. מכריץ
היו שהיא טהורה וזה שמה: קולט
ואוכל שאינו מניחו לארץ עד שלל
יזלענו: **סן**. כמו שוקן: **ונדמה**.
דומה להם צמראתו: **הלך**. הואיל
ואמרינן הכי בעינן תרווייהו: **וחל**
מין חגב בלשון ארמי: **איסקרא**. ואין
לו קרנוליס כקטנותו וגדלים לאחר
זמן: **א' אשר לא כרעים**. כתיב אשר
לו קרי: **רשון ניפול גדיאן יוחנא**
ירושלמי. כך שמש: **לפורס כרמים**.
מין ארבה דאין לו גזחת וכן לארבה
כלקמטן: **יוחנא**. מין סלעם דיש לו
גזחת: **עירוביא**. מין חרגול דיש לו
זנב ולשניים הראשונים אין זנב: **הרובנית**.
מין חגב ואינו דומה אלאו צמראה:
דבי ר' ישמעאל תנא. הנך למינהו
לאו פרטי נינהו כדאמרת דלא מרבי
אלא מינא דכל חד אלא כללי נינהו
ויש כאן כללי כללות ופרטי פרטות
כלומר כללות הבאין אחר כללות שלל
לזוך ואתו דרשה ופרטינן הבאין
שלל לזוך אחר פרטות ולדרשה בוא על
כתיב ולקמן מפרש להו ואויל דסלעם
ומגב הן הפרטות שלל והארכו ולמינהו
הכמוזין עמהם הם הכללי שלל הארכו:
ציפורת

א) [מסופתה פ"ג ה"ז
ע"ש] ב) צ"ק כ"ג:
ג) [מסופתה פ"ג ה"ט].
ד) [גבי הערוך מ"יין וכתיב
המוטף דקן מוכח ממגורס
ירושלמי ע"ש בערך מ"יין].
ה) [צ"ל אחרי ד"ה וזל].
ו) שייך למתנין לעיל ע"ג.
ז) [צ"ל לא], ח) [צ"ל
למראה]. ט) עין רש"י,
י) [צ"ל ופרט וכלל].

תורה אור השלם

1. ויהי בימי אמרפל
מלך שגער אריוך מלך
אלטר בדרקעמר מלך
עילם וחדעל מלך גוים:
2. אף את זה תאכלו
מכל שרץ העוף הכולץ
על ארבע אשר לו
ברעים ממעל לרגליו
ליתר בון על הארץ:
ויקרא יא כא
3. את אלה מהם
תאכלו את הארבה
למינו ואת היקלעם
למינהו ואת החרגול
למינהו ואת החגב
למינהו: ויקרא יא כב

הגהות מהר"ב

רנשבורג
א) תוס' ד"ה אלו וכו'.
ולמינהו דתנא דתנא כל
הסימנין הללו כדמפרש
וכו' כ"ל:

מוסף רש"י

לא לחנם הלך חזיר
כו'. ר' אליעזר סבר וזכיר
עוף טמא הוא ורבנן פליגי
עליה (ביק שבב).

באלף קדריש ולא מני למימר לא שאין לו כרעים כלל קאמר דארבה וסלעם ארבה וחרגול יש להם קרנוליס כדקתני בהדיא בהלך השוה
צבנה וכו' וכן אשר (אין לו) חומה דגדי ערי חומה דריש אע"פ שאין לו עכשיו והיתה לו קודם לכן צפ' קמא דמגילה (דף ג:) ולא מני
למימר שאין לו כלל קאמר דבערי חומה מישתעב קרא וכן אשר לא יעדה והפדה קודמת דקיימי ליה פי' שהיה לו לקיימה וליעדה והעומד
יעדה קודמת ומהאי קרא דרש"י ליה צפ"ק דצבורות (דף ג:) דמלות ועידה קודמת למות פדייה שנאמר אשר לא יעדה והפדה ודע'ג
דכתיב בצל"ף דרשינן כאילו כתיב צו"ו כלומר שהיה לו ליעדה ואינו רואה והפדה והיינו טעמא דלמה ליה למכתב אשר לא יעדה פשיטא
דכלל יעדה מישתעי קרא דאם יעדה היתה לריכה גט וגם לא היתה לריכה פדיית אז שצעת ייעוד פקע שעבוד שפחות מינה וא"ת
צפרק כשם (פוטו לא). דפרין וכל היכא דכתיב לא בצל"ף ממש הוא והא כתיב צבל כרתם לא צר ומלאך פניו הושיעם ואמאי לא מייתי
מכל הנך קראי ויש לומר דכלל הני איכא הוכחא מגופיה דקרא שרואה לומר אשר לו צו"ו אע"ג דכתיב בצל"ף ה' דארבה וסלעם וחרגול
יש להם קרנוליס וערי חומה גיש להם חומה מיירי וגדי יעדה דפרשיית מדכתיב כלל אצל כרתם לא צר לא מוכח מגופיה דקרא שהקב"ה
כתיבול מיצר כרתם של ישראל אלא מקרא אחר י' דכתיב עמו אנכי בצרה וא"ת והיכי דרשינן הכא וגדי ערי חומה מדכתיב לא בצל"ף דבעי
למימר קרא אע"פ שאין לו עכשיו והא מסקינן צפרק כשם (דף ג:) דלצ"ף משמע הכי והכי הן או לאו ויש לומר דמי' דרשינן מדשני
למכתב בצל"ף יותר מכל אותם לו שרויין לומר הן שכתובין צו"ו ש"מ לדרשה ולא צר נמי דרשינן צמדרש דכתיב בצל"ף דכל צרה שאינה
לישראל מאומות אינה צרה: **אע"פ בצ"ו בצ"ו** פרטות. כדדרשינן צממוך דאשר לו כרעים כלל ארבה וסלעם וחרגול פרט למינהו
חזר וכלל ולא דוקא נקט תנא דבי ר' ישמעאל סלעם לכלל ופרט וכלל דסלעם קרא יתירא למישרי ראשו ארוך כדמסקינן צממוך ולמינהו
דקלעם מפרש הריב"ס דאליטריך דאי לא כתיב למינהו הוה אמינא דוקא צמין סלעם שרי ראשו ארוך אבל בשאר לא להכי כתיב למינהו
לרביי בצולוה אי' הוה אמינא דסלעם אחא לאסור מינו קמ"ל ולא קאמר כללי כללות למימר דכל אלו ראוין לדונם בכלל ופרט וכלל אלא ה"ק
אלו כללות הבאין אחר כללות ופרטות הבאין אחר פרטות ורין לדרושם כולם כפי הראוי וארבה וחרגול בלבד הם דבאים בכלל ופרט'
כדמוכח שעתא וסלעם למישרי ראשו ארוך כדמסקינן וחגב להצריך ששמו חגב ולמינהו לחגב להצריך א' כדמפרש בהדיא צברייתא דברייתא
דסלעם כדמפרש ליה מבשרא דנפשיה כדפרישית וא"ת למה הוצרך לכתוב למינהו בכל אחד דארבה וסלעם וחרגול לכתוב למינהו ויהיה די
בכל אחד לשלשתן בסוף ויש לומר משום דארבה וחרגול הם הם לצדם שבאין בכלל ופרט וכלל כדפרישית וראויין היו ליכתב זה אלל זה והפסיק
בסלעם וכתבו בצמנע בין ארבה וחרגול לשום דרשה דלא על חנם הוא שכתבו שלל צמקומו וכיון שהוצרך לכתובו בצמנע שבביל שום דרשה
שזכרנו יוכל לכתוב למינהו לבסוף כי זה לא יתכן שלמינהו יהיה עומד על ארבה וחרגול להיות להן כלל אחרון בפני עצמם ועל סלעם לא
יהא עומד לכלל אלא לדרשה אחרת כמו שאנו דורשים עכשיו למינהו דסלעם ולפי שיש לארבה וחרגול לכל אחד כלל בפני עצמו ואין שניהם
נידונים יחד צדין אחד של כלל פרט וכלל אלא בשנים שכל אחד ואחד נידון לבדו בכלל ופרט צריך לעשות צדין אב משניהם מארבה וחרגול וללמד
משיניהם בהלך השוה צדיניהם ומה שאומר הרי אחת דן צדין אב משלשתן זה לפי שלל פירש עדיין דסלעם קרא יתירא הוא והכי פירושא דברייתא
לפי המסקנא הרי אחת דן צדין אב משלשתן בהלך השוה והואיל וכן הוא לא מנריך רק ארבעה סימנין דכי מעיינת ביה שפיר בצרבה וחרגול סגי
לעשות צדין אב משניהם ואייתר ליה סלעם לרביי ראשו ארוך והא דמרבינן ראשו ארוך ולא אמרינן דמרבינן ואע"ג דליית ליה חד מהנך ד' סימנין
ואין